UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente					
Datos Identificativos					2012/13
Asignatura (*)	Lingua e Cultura dos Países de Fala Portuguesa		Código		613G02027
Titulación	Grao en Galego e Portugués: Estudos Lingüísticos e Literarios				
Descriptores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuadrimestre	Terceiro	Optativa	4.5	
Idioma	GalegoPortugués				
Prerrequisitos					
Departamento	Galego-Portugués, Francés e Lingüística				
Coordinación	López-Iglesias Sanmartin, Roberto		Correo electrónico	roberto.samartin@udc.es	
Profesorado	López-Iglesias Sanmartin, Roberto		Correo electrónico	roberto.samartin@udc.es	
Web					
Descrición xeral	Estudo dos aspectos históricos, culturais e identitarios de Portugal, Brasil e PALOP.				

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A10	Ter capacidade para avaliar criticamente o estilo dun texto e para formular propostas alternativas e correccións.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A14	Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.
A18	Ter un coñecemento avanzado da literatura portuguesa.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B6	Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B10	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación		
Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.	A2		
Ter capacidade para avaliar criticamente o estilo dun texto e para formular propostas alternativas e correccións.	A10		
Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.	A11		
Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.	A14		
Ter un coñecemento avanzado da literatura portuguesa.	A18		
Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.		B1	
Adquirir capacidade de autoformación.		B3	
Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.		B6	

Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.		B7	
Apreciar a diversidade.		B8	
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.		B9	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.		B10	
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.			C6
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			C8

Contidos	
Temas	**Subtemas**
1. CUESTIÓNS XERAIS E METODOLÓXICAS	1.1. Cultura como ben e como ferramenta 1.2. A lingua portuguesa como norma (inter)sistémica 1.3. Relacións e institucións culturais lusófonas 1.4. Processos de construción sistémica (e identitaria)
2. LINGUA, CULTURA E IDENTIDADE	2.1. Cultura e construción nacional 2.2. Sebastianismo e Saudosismo 2.3. Indixenismo e Tropicalismo 2.4. Negritude e Morabeza
3. SISTEMAS CULTURAIS EMERXENTES/ DEFICITARIOS/ PERIFÉRICOS	3.1. Procesos de institucionalización 3.2. Políticas linguísticas e culturais nas lusofonías 3.3. Relacionamento intersistémico 3.4. Campos culturais e (inter)nacionalización de mercados
4. OS PROCESOS DE CANONIZACIÓN NAS LUSOFONÍAS	4.1. Aproximación da construción do cánone português 4.2. Aproximación da construción do cánone brasileiro 4.3. Aproximación da construción do cánone dos PALOP

Planificación			
Metodoloxías / probas	**Horas presenciais**	**Horas non presenciais / traballo autónomo**	**Horas totais**
Traballos tutelados	2	15	17
Lecturas	2	10	12
Presentación oral	3	10	13
Proba mixta	2	10	12
Recensión bilbiográfica	2	4	6
Estudo de casos	6	5.5	11.5
Sesión maxistral	12	25	37
Atención personalizada	4	0	4
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**			

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos tutelados	Utilizando metodoloxías con base na "aprendizaxe colaborativa", o alumnado realizará en grupos reducidos un traballo tutelado (focado de preferencia para a pesquisa e a documentación) do cal se derivará tamén a correspondente "Presentación Oral". Tanto a composición do grupo como o(s) asunto(s) concreto(s) focado(s) no traballo será(n) acordado(s) co profesor no inicio das sesións.

Lecturas	Cada alumno/a realizará a lectura de unha serie de monografias, artigos ou capítulos de libro relativos aos contidos focados na materia e recollidas nunha listaxe fornecida polo profesor no inicio das sesións. O número destas lecturas será inferior a seis por alumno/a e, delas, un artigo será obxecto de presentación oral e un libro da recensión bibliográfica.
Presentación oral	Cada alumno/a deberá presentar oralmente ao conxunto da turma os resultados do Traballo Tutelado realizado e as principais cuestións focadas nunha das leituras realizadas. Os materiais utilizados nas exposicións orais (diapositivos, esquemas, etc.) serán disponibilizados para o coxunto do grupo através do Moodle. A calidade da lingua utilizada, os recursos e estratexias expositivas empregados, así como a clareza e arrumazón dos contidos vehiculados deben ser tamen levados en conta polo alumnado neste tipo de actividade.
Proba mixta	Proba escrita que poderá combinar actividades de carácter ensaístico con outras de comentario de textos.
Recensión bilbiográfica	O alumnado realizará unha "Recensión bibliográfica" individual dunha lectura (en formato libro) seleccionada entre a listaxe fornecida polo profesor no inicio das sesións. A correspondente recensión será disponibilizada para o conxunto do grupo a través do Moodle.
Estudo de casos	Comentario e análise crítica de materiais de vario tipo relativos aos contidos focados na materia.
Sesión maxistral	Presentación, desenvolvemento e análise de contidos teóricos e procedementais fundamentais para o alumnado atinxir as competencias e destrezas previstas na materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Traballos tutelados Lecturas Presentación oral Recensión bilbiográfica	Ao lado do labor de acompañamento realizado no horario de atendemento marcado polo profesor responsábel polo materia, a atención personalizada estará dirixida especialmente (que non unicamente) para o apoio á realización do "Traballo Tutelado". De maneira xeral, cada grupo reducido asistirá polo menos a unha sesión de atendemento previa á exposición do traballo. Para a realización das actividades previstas e a fin de obter unha orientación adecuada, é fundamental que o alumnado comunique de maneira fluída e frecuente tanto os seus progresos como as súas eventuais dificultades. Alén diso, cada estudante poderá realizar toda clase de consultas en relación ao desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe, quer no horario de atendemento quer através do correo electrónico.

Avaliación		
Metodoloxías	**Descrición**	**Cualificación**
Traballos tutelados	Serán avaliados os conteúdos focados e os resultados do proceso ensino-aprendizaxe canto á consecución dos obxectivos procurados co "Traballo Tutelado". A corrección lingüística, as estratexias e procedementos utilizados tanto para resolver eventuais problemas como para apresentar o traballo serán tamén obxecto de avaliación.	20
Presentación oral	Para alén da utilidade da presentación para os propósitos da materia, será avaliada a calidade lingüística, o dominio do contido, a organización e a secuencia expositiva, a clareza e precisión nas exposicións, a interacción co auditorio, o uso do tempo dispoñíbel, a utilización dos recursos tecnolóxicos e, cando for o caso, o traballo en equipa.	20
Proba mixta	Será obxecto de avaliación a adecuación entre o exposto na proba mixta e os conteúdos presentados e estudados na materia, tanto nas sesións maxistrais e presentacións orais como nas lecturas realizadas e nos estudos de caso analisados. Será tamén levada en conta a capacidade de análise crítica, a corrección lingüística e a clareza expositiva.	40
Recensión bilbiográfica	Na recensión bibliográfica será avaliada a capacidade do alumnado para a lectura analítica e crítica, a corrección lingüística, a clareza expositiva (coherencia e cohesión), a capacidade de síntese, a hierarquización de contidos e a adecuación de forma e fondo.	10
Estudo de casos	Será avaliada a participación e o traballo en equipa, a capacidade analítica e crítica, e a adecuación aos obxectivos formulados polo profesor para cada actividade destas características.	10

Observacións avaliación
Todas as actividades deberán ser entregadas de acordo cos prazos e os procedementos fixados polo profesor no inicio das sesións. O estudantado a tempo parcial e con dispensa académica entregará as actividades obrigatorias nunha data concertada previamente cos profesores. Os criterios específicos de avaliación para cada unha das tarefas serán oportunamente disponibilizados polo profesor responsábel da materia en formato "rúbrica" na sala de aulas ou a través do moodle, xunto coas instrucións a seguir para o correcto desenvolvemento de cada unha das actividades previstas. As persoas que non superaren a materia de acordo coa avaliación continuada deberán entregar en xullo, nas datas marcadas aos efectos de avaliación pola Facultade de Filoloxía, os traballos que foren solicitados e superar tamén aquelas probas (orais e/ou escritas) marcadas polo profesor responsábel da materia. Será considerado Non Presentado aquel alumno ou alumna que non se presentar ás probas escritas ou que non presentar ningunha das actividades.

Fontes de información

Bibliografía básica

- THIESSE, Anne-Marie (1999). A criação das identidades nacionais. Lisboa: Temas e Debates
- CASAS, Arturo (2002). A Teoría crítica dacultura e a planificación dos estudos socioculturais (para lerGonzález-Millán). Anuario de estudiosliterarios galegos, pp. 29-38
- NATÁRIO, M. Celeste et al (2008). Actas do III Colóquio Luso-Galaico sobre a Saudade. Sintra: Zéfiro
- PETROV, Petar el al (ed.) (2012). Avanços em comparatismo nas lusofonias. Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora
- PETROV, Petar et al (ed.) (2012). Avanços em literatura e cultura brasileiras. Século XX. Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora (vol.1 e vol.2)
- PETROV, Petar el al (ed.) (2012). Avanços em literaturas e culturas africanas e em literatura e cultura galegas . Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora
- FREYRE, Gilberto (1943). Casa Grande & sanzala . Lisboa: Livros do Brasil
- TORGAL, Luís Reis et al (2008). Comunidades imaginadas: nação e nacionalismos em África. Coimbra: Universidade de Coimbra
- BOSI, Alfredo (org.) (1987). Cultura brasileira: temas e situações. São Paulo: Ática
- BOSI, Alfredo (1992). Dialética da colonização. São Paulo: Ática
- CRISTÓVÃO, Fernando (dir.) (2005). Dicionário temático da Lusofonia. Lisboa: Texto Editores
- SALINAS PORTUGAL, Francisco (1990). Entre Próspero e Caliban. Compostela: Laiovento
- ENDERS, Armelle (1997). História da África Lusófona. Lisboa: Inquérito
- MATTOSO, José (). História de Portugal. Lisboa: Círculo de Leitores (vols. V-VIII)
- YURKIEVICH, Saúl (1986). Identidad cultural de iberoamerica en su literatura.. Madrid: Editorial Alhambra
- MOTA, Carlos Guillerme (1977). Ideologia da Cultura Brasileira. São Paulo: Ática
- ANDERSON, B. (1983). Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London: Verso
- SALINAS PORTUGAL, Francisco (2005). Literaturas Africanas en lengua portuguesa. Madrid: Síntesis
- CABRAL, Amílcar (1999). Nacionalismo e cultura. Santiago de Compostela: Laiovento
- LOURENÇO, Eduardo (1992). O Labirinto da Saudade. Lisboa: Dom Quixote
- LEITE, Ana Mafalda (1998). Oralidade & escritsa nas literaturas africanas. Lisboa: Colibri
- REIS, Roberto (1995). Os retos da diferença. Anotações sobre o discurso cultural brasileiro. Rio de Janeiro: Eds UERJ, pp 59-86
- EVEN-ZOHAR, Itamar (2010). Papers in Culture Research. Tel Aviv, Unit of Culture Research, Tel Aviv University (acesíbel en http://www.tau.ac.il/~itamarez/
- UNIVERSIDAD DE CADIZ (). Periférica. Revista para el análisis de la cultura y el territorio. http://www.uca.es/web/actividades/periferica/index_html
- MATA, Inocência (2010). Polifonias insulares. Cultura e literatura de São Tomé e Príncipe. Lisboa: Colibri
- ROSAS, Fernando (1998). Portugal na viragem de século - Língua portuguesa: a herança comum. Lisboa: Pavilhão de Portugal - Expo 98 e Assírio e Alvim
- MEDINA, JOÃO (2006). Portuguesismo(s). Lisboa: Centro de História-Univ. de Lisboa
- BUARQUE DE HOLANDA, Sérgio (1995). Raízes do Brasil. São Paulo: Companhia das Letras
- SALINAS PORTUGAL, Francisco (1994). Rosto negro. O contexto das literaturas africanas. Santiago de Compostela: Laiovento
- SODRÉ, Nelson Werneck (1996). Síntese de História da Cultura Brasileira. Rio de Janeiro: Civilização Brasileira

Bibliografía complementaria	- SARAIVA, António José (1996). A Cultura em Portugal. Lisboa: Gradiva (vols.I-II) - PETROV, Petar el al (ed.) (2012). Avanços em ciências da linguagem. Santiago de Compostela-Faro: AIL-Através Editora - MARTINHO, Ana M. Mão-de-Ferro (2001). Cânones literários e educação. Os casos angolano e moçambicano. Lisboa: Fundação Calouste-Gulbenkian - VENÂNCIO, José Carlos (1996). Colonialismo, antropologia e lusofonias repensando a presença portuguesa nos trópicos. Lisboa: Vega - FEATHERSTONE, M (1995). Cultura de consumo e pós-modernismo. São Paulo: Studio Nobel - PRADO JUNIOR, Caio (1999). Formação do Brasil Contemporâneo. Rio de Janeiro: Brasiliense - CARNEIRO, R. et al (2000). Indústria de conteúdos culturais em Portugal. Lisboa: Grupo Forum-Ministério de Economia - BENDASSOLI, Pedro (coord.) et al (2009). Indústrias criativas no Brasil. São Paulo: Atlas - LOPEZ, Vítor (). Língua (vidas em português). http://www.youtube.com/watch?v=b7cIiiHmFI8 - RED BULL MUSIC ACADEMY (2006). Lusofonia, a (R)Evolução. http://www.youtube.com/watch?v=h9hyOBypsBw - BARRETO, António (coord.) e PONTES, Joana (realização)) (2007). Portugal, um Retrato Social. Lisboa: RTP (vols. I-VII)

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións
Todas as cuestións non contempladas explicitamente nesta guía ou as eventuais dúbidas en relación co desenvolvemento da materia serán resolvidas polo profesor no seu horario de atendemento, nas sesións presenciais ou no correo electrónico que figura no lugar correspondente.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías